

El document del mes de setembre de l'AMR

número 09/2016

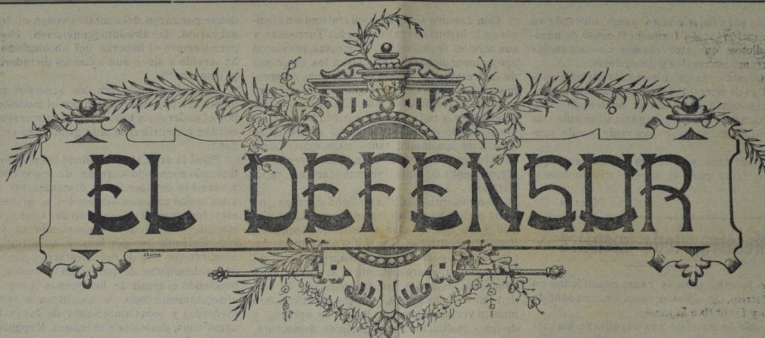
Un diari oblidat L'únic número d'El Defensor de Portbou

Año I.

Port-Bou 1.º de Junio de 1916.

Número 1.

PERIODICO REPUBLICANO AUTONOMISTA

Se publica el día 1.º y 15 de cada mes—Redacción y Administración: Calle de Unión, 2—La correspondencia a la dirección

A LA OPINIÓN

No necesitamos renovar nuestra profesión de fé contenida en el programa con que nacimos a la vida periodística el 20 de Febrero del presente año, bajo el nombre «La Voz del Pueblo» por que El Defensor continuará siendo lo que siempre fué aquella, sin tener que alterar en nada, ni nuestras ideas, ni nuestra conducta.

Fieles a nuestro título, defendemos la causa Republicana, que amamos sobre todo, no faltando nunca nuestro leal concurso a los que intenten consolidarla, uniéndonos con tal fin, a nuestros afines los periódicos propagadores de nuestras ideas.

Libertad hemos querido y seguiremos queriendo, para la conciencia y para las ideas, para el comercio y para la contratación, para las inteligencias y para los brazos.

La obra de regeneración política que tratamos de llevar a cabo en la comarca, ha de merecer los plácemes calurosos de los buenos Republicanos.

Jamás buscaremos discordias entre la gran familia, antes al contrario, con modesto, pero constante esfuerzo, defendéremos y propagaremos con celo incansable nuestro ideal, acatando todos aquellos acuerdos emanados de los Centros constituidos, que es donde por razón de la misma unión, se encuentra más vigorizado el sentimiento republicano.

Eso sí, no consentiremos, mejor dicho, atacaremos sin tregua ni descanso, a todos los hombres que llamándose Republicanos favorezcan directa o indirectamente a los representantes de la Monarquía, tratando de traer a nuestras filas la descomposición e imponer personalismos, que hacen impotente nuestra obra democrática, matando la fé con sensible desprestigio para la noble causa republicana.

Damos, pues, de manos a nuestras promesas y, siguiendo la práctica constante de «La Voz del Pueblo», a las

obras nos remitimos, para poder decir siempre con legítimo orgullo.

Así fuimos, así somos, así seremos.

LA REDACCIÓN.

AL COMENÇAR

Arrán mateix de la frontera, a l'extrem oriental d'Iberia, a poques passes de la terra heroica, el nostre car amic con Martí Ingles comença a publicar un periòdic, defensor dels ideals republicans, i jo no voldria pas que en el primer número hi manqués, al costat de les salutacions que son de consuetut en aquests casos, una salutació fervorósissima als nostres germans de França, als dignes descendents d'aquells soldats inmortals de la primera República que irradiaren triomfalment per tota l'Europa agitada i hostil els drets de l'Home i el Ciutadà.

Ha passat des de que va meravellar al món la gran Gesta revolucionaria més d'un segle, i els fills de França tornen avui, com en aquelles jornades memorables, a donar generosament la seva sang per una causa de llibertat i de justícia. Veïen-los. Són els de sempre. Són els lluitadors sublims de Valmy. Són els que saben desafiar a la mort i cumplir serenament amb els llurs deures envers la terra francesa i la humanitat.

Sembla un somni l'espectacle d'aquests combatents que desperten l'admiraçió de totes les ànimes nobles. On és aquella França corcada de que tant es parlava aquests darrers temps? On és aquella França viciosa, afemellada, incapaç de sentir cap idealisme ni d'arribar a cap sacrifici? On és aquella nació tant bescantada i desconeguda que posava per damunt de tot, adhoc del propi honor, la satisfacció de baixos apetits? On és la «pobra França» que en els primers dies de la guerra vegé un famós dramaturg castellà?

Ah! veusalquí la verdadera França, veusalquí en peu contra l'enemic, defençant pam a pam la terra sagrada dels passats i dels devedors, fent recular al Marne i aniquilant a Verdún a les formidables llegions germàniques preparades durant més de mig segle per a la conquesta i la victòria. És aquella França plena del sentit universal del 93, que no s'accontenta pas amb defençar la seva llar, sino que encare

li resta sang per a danar-la per Bèlgica, per Servia, per totes les petites nacionalitats menaçades per l'imperialisme prussià.

Nosaltres la saludem i li duem l'admiraçió de la Catalunya republicana i autonomista que mai ha dubtat de França i de la seva victòria, ni en aquells dies plens de incertesa en que semblava que la civilització llatina havia d'ésser destruïda pels deixebles de Bernhardt i que el dret de la força havia de subjugar el món.

Salut, noble i dolça França!
CARLES RAHOLA.

A ORGANIZARNOS

Hemos siempre encomiado y no nos cansaremos de hacerlo, la necesidad de activar la reorganización republicana autonomista en nuestra comarca Ampurdanesa.

En nuestro distrito hay importantes poblaciones en las que existen poderosos núcleos de republicanos adictos, en que esta organización está aun por hacer.

Para decidirse a ello nuestros correligionarios, si estímulo necesitaran, y creemos lo tienen suficiente en el cumplimiento del propio deber, bastaría fijarse en la forma en que, el conglomerado de nuestros adversarios se han valido para triunfar en las pasadas elecciones generales, que siendo los menos, han derrotado a los más.

Ejense también en que deseando todos nosotros, como demócratas que somos, que impere la voluntad del pueblo, que vaya de abajo arriba, desde los grupos, Centros y Comités Municipales, al Comité o Directorio Comarcal, mal puede este organismo recoger las inspiraciones del pueblo republicano y traducir en actos sus deseos, si esa opinión no se manifiesta robusta y determinada por sus naturales órganos de representación Municipal.

Es por eso, que recomendamos una pronta reorganización de nuestras fuerzas republicanas.

Por nuestra pasividad condenaríamos a la inacción al Directorio constituido, y no tendríamos derecho de volvernos contra él, para recriminarle si se despreciaban las ocasiones de trabajar con fruto en pró de nuestra causa.

No han de olvidar tampoco nuestros correligionarios a fin de imprimir actividad a sus

Dades arxivístiques

CAT AMR 13.12. Carles Pàramo Ponsetí, Hemeroteca, El Defensor, Portbou, núm. 1, 1 de juny de 1916.

Història arxivística

El diari forma part de la documentació personal del polític rosinc Carles Pàramo Ponsetí, que va ingressar el seu fons a l'Arxiu Municipal el 10 de gener de 2013. Tot i que anteriorment ja havia fet arribar algun document solt. Hi ha documentació de caràcter polític, associatiu, publicitari i de caràcter festiu, així com algunes publicacions periòdiques i llibres. L'any 2015 també va donar un seguit de documents sobre el carnaval i altres festivitats locals en les quals participava de l'organització. No es descarten més ingressos que completin el fons de l'alcalde de Roses entre 1993 i 2007 i 2011-2013, diputat provincial entre 1991 i 1999, així com president de la Diputació de Girona entre 1999 i 2007 i diputat al Congrés dels Diputats entre 2011 i 2015.

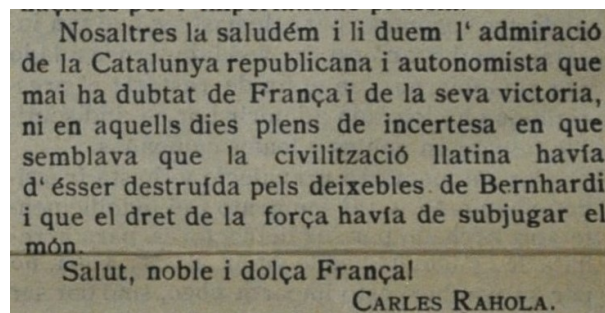
Contingut

L'exemplar publicat el divendres 1 de juny de 1916 de la capçalera d'El Defensor seria el primer i últim d'aquesta aventura periodística portbouenca. És l'únic exemplar conservat que es coneix després d'haver fet una cerca a les hemeroteques del país. Era la continuació d'un altre setmanari iniciat el febrer d'aquell mateix any a Portbou i que tenia per títol La Voz del Pueblo, del qual només se'n conserva el darrer número, el 9 del mes d'abril de 1916, a la Biblioteca Fages de Climent de Figueres. L'aparició de La Voz havia sorgit com a resposta d'una publicació monàrquica anomenada El Duende, que havia desaparegut el mes de març.

La capçalera, igual que la seva predecessora, era l'òrgan de propaganda de la secció local de la Unió Federal Nacionalista Republicana. Pretenia ésser una publicació auxiliar del setmanari l'Empordà Federal iniciat l'any 1911. No se sap perquè van canviar el nom de la publicació ni perquè la seva seu va canviar del carrer Cervera, 12 al carrer de la Unió, 2. El principal impulsor de l'edició era Martí Inglès Folch (1862-1928), portbouenc d'adopció i diputat de la Mancomunitat de Catalunya.

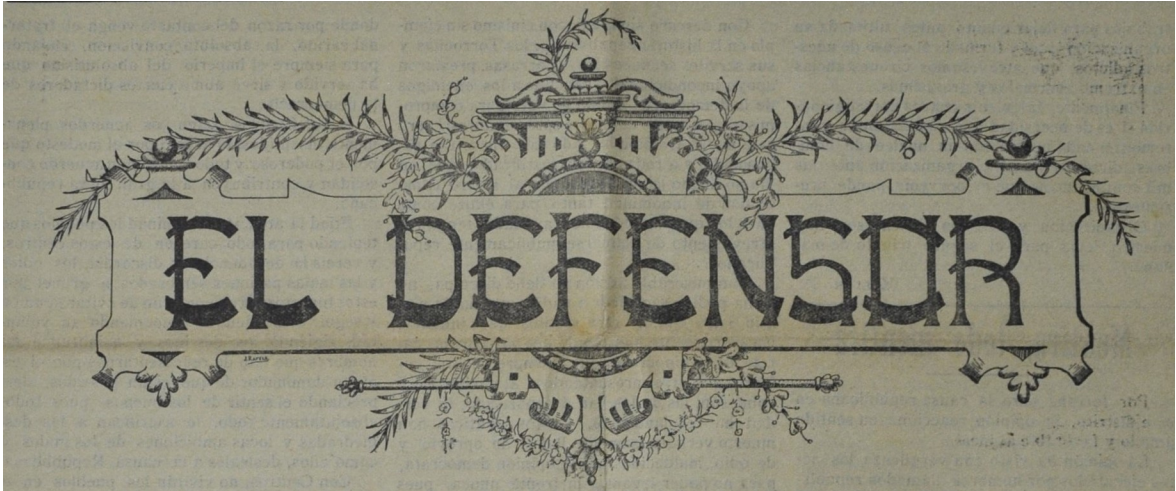
Les columnes publicades en aquest primer exemplar eren una exaltació als valors republicans i a la defensa d'aquests. Una bona prova n'és aquest fragment de l'editorial signat per la redacció: "Eso sí, no consentiremos, mejor dicho, atacaremos sin tregua ni descanso, a todos los hombres que llamándose republicanos favorezcan directa o indirectamente a los representates de la Monarquía".

Al llarg de les quatre pàgines del periòdic hi ha cabuda per articles d'opinió política, notícies de caràcter local, ressenyes d'actes socials i fins i tot de poesia. S'ha de destacar un article de Carles Rahola titulat "Al començar" en el qual felicita a Martí Inglès i fa una exaltació clarament francofílica en plena Primera Guerra Mundial. Un d'un tal Keller, potser el mateix Inglès, que parla de la poca organització dels republicans en molts nuclis empordanesos. En el camp de la literatura hi ha l'aportació del republicà il·licità Federico López Ayllón amb la poesia "Paisaje".

Detall del final de l'article de Carles Rahola

La impressió d'El Defensor es va dur a terme a la Impremta de J. Serra de Figueres, situada al carrer Caamaño, 21 i Monturiol, 22.

Detall del títol de la capçalera amb un marcat caràcter noucentista

Context històric

La publicació d'El Defensor no es pot entendre sense la gran tradició republicana de la comarca, que necessitava d'eines, com la premsa, per la difusió de la seva ideologia i l'enfortiment de l'organització dels republicans empordanesos. Com l'Empordà Federal, actiu en tres etapes de 1911 fins a 1938, El Defensor tenia una visió catalanista progressista, que entroncava amb l'ideari i els valors del republicanisme d'arrel federal. Eren els òrgans de la Unió Federal Nacionalista Republicana (UFNR). La majoria de col·laboradors provenien de la petita burgesia comercial, que tenien un interès creixent per la política i el periodisme.

La publicació d'El Defensor va coincidir amb la desfeta electoral a les legislatives del mes d'abril de 1916. A conseqüència d'aquest fet gairebé tots els membres van passar un any després al Partit Republicà Català fundat el 1917.

El seu editor, Martí Inglès Folch (Vilaverd -Conca de Barberà-, 1862- Portbou -Alt Empordà-, 1928) es va instal·lar l'any 1891 a la població fronterera per raons comercials. Fou tinent d'alcalde entre 1895-1897 i membre de la lògia maçònica El Progreso Portbouense (1891-1897). No seria, però, fins l'any 1911 que seria escollit com a diputat provincial per Figueres. L'any 1913 revalidaria la victòria i el 1914 va formar part de l'Assemblea i del primer Consell executiu de la Mancomunitat de Catalunya. Des de la seva posició va treballar per millorar les infraestructures de la comarca amb projectes com la carretera entre Portbou i Cervera, la biblioteca de Figueres o l'extensió de la xarxa telefònica arreu del districte.

A les pàgines de l'Empordà Federal del 10 de juny de 1916, nou dies després de la publicació del primer número de la capçalera portbouenca, va sortir un article de la redacció d'El Defensor comunicant als seus lectors que no en tornarien a editar cap més exemplar, ja que "ambos [El Defensor i l'Empordà Federal] sustentan y defienden el mismo credo político e intereses de distrito, hemos creído oportuno, para alejar toda clase de recelos y suspicacias, suspender la publicación de aquel, mientras las necesidades no exijan su nueva aparición, que sería siempre en concepto de auxiliar de Empordà, a quien, por su autoridad y prestigios consideramos el órgano oficial del

distrito". L'article acabava amb unes paraules d'agraïment de la redacció de l'Empordà Federal: "Sense deixar d'agraïr les paraules d'elogi que'ns dediquen els bons amics de Port-bou, lamentem la seva decisió que priva a la causa republicana d'un ardit propagandista. No cal dir que les nostres columnes están a la seva disposició, com sempre".

Més informació

UFNR: https://ca.wikipedia.org/wiki/Uni%C3%B3_Federal_Nacionalista_Republicana

Empordà Federal: https://ca.wikipedia.org/wiki/Empord%C3%A0_Federal

Fitxa de Martí Inglès Folch: <http://diputatsmancomunitat.cat/mancomunitat/content/ingl%C3%A8s-i-folch-mart%C3%AD>